

ЖАСӨПІМДЕРДІҢ
ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІАрайлым ШАЙЗАДА,
№22 ОМ КММ педагог-психолог

Мемлекеттік саяси-құқықтық қайта құрудың маңызы зор. Құқыққа қайып қалған адамның құқықтық мәдениетінің деңгейіне көтеріле білуі тиіс. Бүгінгі, құқықтық мәдениетке азаматтардың жоғары саяси және құқықтық білімділігі, құқық бұзушылыққа қарсы тұра білуі қабілеттілігі мен дайындығы таң.

Құқықтық тәрбиенің мақсаты — оқушыны мемлекет заңдары мен қоғамда өмір сүру ережелерін құрметтеуге, қоғам заңдылықтарын бұзбау тәубеушілікке, қоғамдық тәртіпті сақтауға тәрбиелеу.

Жасөспірімдік кезең — балалық шақтан ересектікке өтетін, үнемі үйреніп, дағдарыстық қақтығыстық деп сипатталатын адам өмірінің ең күрделі кезеңі. Жасөспірімдердің психикасы жас балалардың да, ересектердің де психикасынан өзгеше. Олар үшін импulsive, импульсивтік, жоғары өсерленгіштік тән, олар қызылға тез түседі, көңіл-күйі тұрақсыз, өз-өзіне сенімсіздік, өз ерекшелігін дұрыстығына жиі күмәндану тән екендігі белгілі. Бұл сияқты құбылыстар психологиялық қасиеттер — жасөспірімдердің қымыстық жолға оңай түсуіне себепші болады. Мұндай психологиялық қасиеттері негізінде жасөспірімдердің басыңқы жолға түсуінің алдын алу үшін жасөспірімдердің бойында өзін-өзі ұстап білу, өз ерекшелігіне бағынбау жасау, өз-өзіне, өзінің құдіқы, қабілеттілігіне сену сияқты сезімдерін қалыптастыру қажет. Әдетте, баламен тәрбие жұмысын жүргізу барысында (отбасында, мектепте және қоғамдық ұйымдарда) оларға өмірдің қандай қиын екендігін оңда жасылық пен жамандық араласып жатқандығы, тек жеңілдікті ғана емес, қиындықты да жиі көзге түратындығы туралы айтыла бермейді. Баламен мен жасөспірімдерді жамандықтан үнемі қорғаштап отыру, өмірде көздерің отыратын қиындықтар жөнінде сөз қозғамау, олардан жекелеген адамдар тарапынан жасалатын бейморальдық және қоғамға қарсы әрекеттерді, әділетсіздік пен жалғандықты жасыру, мұндай құбылыстар жөнінде жағдайда оңда төтел беріп, қажет болған жерлерде шынайы тәрбиелік әдістерді тұлғаларға терімен күрес жүргізу тәрбиелік әдістерді тұлғалардың өзінен, қиындыққа шыдай алмай, теріс жолға оңай түрде түсуіне қиындықпен бетте-бет кездескен кезде, олардың бойында өмірден түңілу сезімі қалыптасып, аримандық мен сенімдерін күйреуіне әкелі соғады. Барлық жағдайға оқушылардың өз-өзіне қатысты өреше түрі — тілдесту, қарым-қатынас жасау (ортақтау). Өз-өзіне қатысты болыпша бөленді (актив) және еңбек (пассив) болуы мүмкін. Тілді, құпиятты және сөздіктің бөленді тіршілік иесі болып көрінгенді қалайды. Ол жасына қарай

үлкендерге, қатарына қандай да талаптар қояды, төңірегіндегі кісілерге, заттарға, болып жатқан оқиғаларға өз қатынасын білдіруге тырысады. Уақыт озуымен қоршаған орта және тәрбиенің ықпалы арқасында бөленділік кетерлігі де мүмкін. Кейде төмендеуі де ықтимал. Мысалы, адам жет жүйесі істейі мүмкін, бірақ іске құлықсыз, көңілі қаламай, орындауға қалай болса, солай — еңбек болуы мүмкін. Әдетте, мұндай іс-әрекет адамды жоғары нәтижелерге жеткізеді. Демек, тілді болуы іс-әрекеттің бөленділігіне, көңіл-күйі жарамсыздығына тәуелді. Адам таңдаған ісін жән-жанмен ірісіп, әзірдегі бар мүмкіндіктердің бәрін іске жұмылдырып, өзін көмектен тұлға ретінде көрсете білуі қажет. Бөленділік оқу барысында шәкіртің тәрізін және табысты әлеуметтік тәжірибе топтағы мүмкіндіктерді. Оның қарым-қатынас, тілдесту қабілеттерін дамытады, қоршаған болмысқа деген көзқарасын қалыптастырады. Балаңыз ақыл-парасатын дамып, танымдық бөленділікті қамтамасыз етеді.

Бұл үшін балаға танымдық мәселелерді шешуімен бірге ірігінен білімдерді практикада қолдану қажеттігі де тән болуы тиіс. Себебі еңбекте бөленділікті тұлғаны өзінің рухани және адамгершілік дүниесін тез арада және тиімді қалыптастыруға ынталандырады, оны кел және нәтижелі еңбектенуге бағыттайды. Бөленділіктің бәрша көріністерінің негізінде бір ғана тұрақты дерек көзі — қажеттілік орын алатын.

Жасөспірімдер тұлғасы эстетикалық тұрғыдан оңай бұрмаланады. Мұндай бұрмаланулар кейде олардың қымыстық жолға түсуіне себепші болуы мүмкін. Сондықтан жасөспірімдер арасында эстетикалық тұрғыдағы тәрбие жұмысын жүргізудің маңызы зор. Мұндай эстетикалық тұрғыдағы тәрбие жұмыстары арнаулы білімге не педагогтар арқылы жүргізілуі тиіс. Негізі, эстетикалық тәрбие бар жасөспірімнің бүкіл бейнесіне ықпал ететін болғандықтан, әзірдегі ерешеліктері бар. Эстетикалық тәрбие барысында олардың өмірге деген тағамы мен көзқарасы тәрбиеленіп, кеңі түседі, шығармашылық бөленділігі артады. Ал мұның бәрін, жастар мен жасөспірімдер арасындағы қымыстықтың алдын алуға өз септігін тигізеді. Эстетикалық тәрбиені жүзеге асыруда жастар клубының ролі үлкен. Жастар клубында қандай да бір әдістерді артырудың көзі болып табылады. Бала өзінің қарым-қатынасын күшейте түрде көшеде жұмсай алады, ал мектеп және отбасы оның мұндай жасөспірімдердің қоғамға қарсы психологиясының қалыптасуында үлкен рөл атқарады. Бала бойында еңбекке деген сүйіспеншілікті қалыптастыру аса маңызды мәнге ие.

Ақтөбе қаласы.

БІЛІМ БЕРУДЕГІ
МЕНЕДЖМЕНТТІ ЖЕТІЛДІРУА.ШУЙНШАЛИНА,
«Бөбек» МДҰ меңгерушісі.

Бүгінгі күні педагогика ғылымында педагогикалық менеджмент басқару ғылымы турғысынан зерттеу, түсіну бағыты байқалады.

Менеджмент (мәңгеру, ағылшын тілінде — басқару, меңгеру, ұйымдастыру) — ұйымда немесе кәсіпорында жұмыс істейтін адамдардың еңбегін басқару отырып, алға қойған мақсатқа жетуді ұйымдастыра білу, әлеуметтік, өнімділік, білім беру үдерісін басқару принциптері, әдістері, құралдары мен нысандарының жиынтығы басқару объектілері — бисологиялық, техникалық, әлеуметтік жүйелері. Әлеуметтік жүйелердің бірі — білім беру жүйесі.

Әлеуметтік басқарудың жалпы заңдылықтарына бағынғанмен, білім беру жүйесін басқарудың өзіне тән ерекшеліктері бар. Білім беру менеджментінің негізгі мақсаты — білім беру жүйесінің мүмкіндіктерін пайдалану арқылы білімділігін арттыру. Педагогикалық менеджмент оқу-тәрбие, оқу-таным үдерісін және білім берудің бүкіл жүйесінің тиімділігін арттыруға бағытталған, оларды басқарудың принциптері, әдістері, ұйымдастыру нысандары мен технологиялық тәсілдерінің жиынтығы.

Ұйымдағы менеджмент кешенінің құрамына келесі компоненттерден тұрады: стратегиялық менеджмент, кадрлық менеджмент, технологиялық процестер мен операцияларды басқару, қаржылық менеджмент, материалдық-техникалық жабдықты басқару, өнімді өткзуді басқару, жылжымалы мүлік басқару, инновациялық менеджмент (дамуы басқару), өнім сарпайын немесе қысқарту басқару.

Стратегиялық менеджмент — басты стратегиялық шарттарды құру. Мақсаткерлікті таңдау, оқиғалық анализ, стратегиялық маркетинг, қызметті стратегиялық жоспарлау, ұйымдық құрылымдарды құру және түзету, стратегияларды жүзеге асыруды басқару стратегиялық менеджментке жатады.

Кадрлық менеджмент — менеджменттің маңызды құрамы. Ұйымның барлық мақсаттары адамдар арқылы жүзеге асады.

Қаржыны басқаруда кәсіпорынның өндірісті-шаруашылық қызметі қаржыны таратуды тиімді реттейді; Материалдық-техникалық жабдықты басқару шикізатты, материалдарды, құрал-саймандарды қажетті өнімдер мен жабдықтың қамтамасыз етеді.

Инновациялық менеджмент дамуы басқару өзгерімі жағдайдағы ұйымның тиімділігін жоғартуы мен сақтау үшін қажет. Жаңа өзгерістерді жоспарлау, ұйымдастыру, ынталандыру және бақылау.

Бүгінгі білім беру мекемесі — ашық педагогикалық жүйе және қоғамның ерекше әлеуметтік-экономикалық ұйымы. Білім беру мекемелерінің жанаруы, дамуы инновациялық технологияларға мүмкін емес.

Педагогикалық менеджмент басшылар мен оқытушыларға мақсатқа жету жолында көптеген мүмкіндіктерді жол ашады: біріншіден, вертикальді бұйрықты басқару әдісін көрпәтивті басқару стилі негізіндегі горизонтальді кәсіптік ынталандыруға қол жеткізіледі, екіншіден, ар тұлғаға даму мүмкіндігін береді, басшылар мен оқытушылардың мотивациялық аралық ұйымның ішкі ортасы, яғни ұйым дамуы, үшіншіден, білім беру процесіне қатысушыларға жағымды психологиялық педагогикалық жағдай тудырады.

Педагогикалық менеджменттің өзіне тән ерекшеліктері бар, өйткені ол адамдардың шығармашылық, әрекеттерін бағындырады.

Білім беру процесін басқаруда педагогикалық менеджментті білім беруді тиімді басқарудың теориясы, әдістемесі, технологиясы деп түсінуге болады. Жалпы менеджмент адамдарды, әлеуметтік процестерді басқару өнері мен ғылым жиынтығы ретінде қарастырылады, адамдардың ийтелетіндігін, еңбегін, мотивацияларын пайдалану арқылы басшының алдына қойған мақсаттарына жете алуын айтады. Осы мақсаттарына сүйенсек, ар оқытушы өзінің қарамағындағы білім алушының оқу-таным үдерісін менеджмент болып табылады, ал ұйым басшысы — оқу орынында тұтас оқу-тәрбие үдерісін менеджмент.

Ұшақты ауылы,
Өйтеке би ауданы.ИНФОРМАТИКА САБАҒЫНДА АҚПАРАТТЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУАсылбек ИСМАГҰЛОВ,
Хроптау тау-кен техникалық жоғары
колледжінің информатика пәні мұғалімі.

XXI ғасыр — ақпараттық қоғам дәуірі, технологиялық мәдениет дәуірі, айналадағы дүниеге, адамның денсаулығына, кәсіби мәдениеттілігіне мұқият қарайтын дәуір.

Заман ағынасы қарай ақпараттық технологияларды қолдану айтарлықтай нәтижелер беруде. Кез келген сабақта электрондық оқулықты пайдалану оқушылардың танымдық бөленділігін арттырып қана қоймай, логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға, шығармашылықпен еңбек етуге жағдай жасайды. Инновациялық технологияны басқаруға қабілетті ұлттық білім беру жүйесін дамытуға және оның мүмкіндіктерін әлемдік білімдік ортаға енуіне сабақтастыққа қолдану негізгі мәнге ие болып отыр.

Заман талабына сай оқу үдерісін ақпарат-технологиялар технологиясын жүргізіп, жаз ұрақты тәрбиелеу бүгінгі күннің басты талабына айналып отыр.

Қазіргі кезде мектептерде, колледждерде жаңа технологияларды қолдану жөнінде жиі айтылып жатыр. Қазіргі педагогикалық технологиялар жобалық технологиялар, ақпараттық технологиялар, аймақтасты оқу технологиясы және тағы басқалары балалардың қабілеттерін, білімділік деңгейін, зерткерліктерін ескеріп отыра, дарапал, сарапал оқытуды қамтамасыз етеді және оқытуды қызыреттіліктерін іске асыруға көмектеседі.

Информатиканы оқытудың негізгі мақсаты — оқушылардың коммуникативтік мәдениетін дамыту және қалыптастыру болса, мұғалім өз жұмысында әрбір оқушыға компьютерді практикада меңгеруге жағдай жасауға тиіс.

Оқыту үдерісін тиімділігі үшін ар түрлі технологиялар қолданылып жатыр, бірақ мен информатиканы оқытуды ақпараттық технологияларды қолдануға тоқталып келеді. Біздің қарқынды заманымыз — ақпараттық технологиялар заманы. Қазіргі кезде бізге ар түрде берілген ақпараттар жиі ұсынылады. Сондықтан шәкірттерді оқытуда — олардың ақпараттық қызыреттіліктері маңызды орын алып отыр, алғаш керекті ақпаратты тауып, оның мазмұнын беру білімділіктерін қалыптастыру қажет. Әр мұғалім шәкірттерін өз пәніне деген қызығушылықтарын болғанға аяқтандырады. Оны қалыптастыруда көптеген қиындықтар кездеседі. Осы себепті жаңа ақпараттық технологияларды қолдану бізге әдістер, методік әдіс-тәсілдерді таңдауда, сабақтарды қызықты да, есте қаларлық өткізуге көмектеседі. Сонымен бірге олар оқыту үдерісін өзгертіп, балалардың жүйелі ойлау қабілеттерін қалыптастырады.

Хроптау ауданы

СЫН ТҰРҒЫСЫНАН ОЙЛАУДЫҢ
ТИІМДІ СТРАТЕГИЯЛАРЫСалтанат УТЕПОВА,
«№51 гимназия» КММ
бастауыш класс мұғалімі.

Жаңа педагогикалық технологияны тиімді меңгеру — мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани азаматтық қабілетін қалыптастыруға ізгі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытуға көмектеседі.

Қазіргі кезде оқу-тәрбие жұмысының тиімділігін арттырудың сын тұрғысынан ойлау технологиясын тәжірибеге енгізді. Ол — сынал қарау емес, оқушының шыңдалған ойлау ереші.

Сын тұрғысынан ойлауды дамыту бағдарламасы әлемнің түрлі-түрлірендегі универсал білім берушілердің бірлескен еңбегі. Жобаның негізі Ж.Пиаже, Л.В.Выготский теорияларын бастылыққа алады.

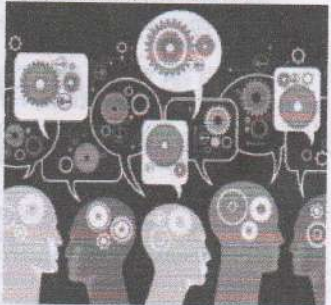
Сынып тұрғыдан ойлау жобасы өреше, өйткені ол — ұзақ мерзімді, бір мезгілде ар түрлі 24 және экстратординерлі елдердің Орталық және Шығыс Еуропа мен Орта Азиядағы көптеген мектептерін қайта құру үшін қолданылған жоба. Бұл жоба өлемнің түрлі-түрлірендегі университет оқытушыларымен бірге берілген деңгейдегі мұғалімдер мектептерде елеулі өзгерістер әртүрлі талдау және жүзеге асыру үшін біріктіреді.

Alvermann, Smith and Readence, Anderson, Herbel, Scot and Wilkinson, Pearson and Fielding, Rosenblatt және тағы да басқа еңбектерін бастылыққа ала отырып, «Оқу мен жазу арқылы оқушы тұрғыдан ойлауды дамыту» 3 фазасы анықталған. 3 фаза өздерінің қызметтеріне байланысты аталады: қызығушылықты ояту, мағынаны тану, ой толғанғы.

Алғашқы фаза — қызығушылықты ояту оқушылардың бұрынғы білімдері мен сезімдеріне немесе әсерлеріне еніп, жаңа білімге мазмұн қалап, тапсырмалар жөніндегі жек және топтық түйсіндері қалыптастыруларына көмектеседі. Осы алғашқы фазада оқушылар бірінші рет болашаққа көз жұрттып, ұтылып, жаңадан таныстырылған тақырыптарды зерттеу жүргізу үшін өз алдарына мақсат қояды. Қызығушылықты ояту — оқушылар үшін сабақта қатысуында алғашқы қадам. Олар өз өркімен саналы түрде алға жылжытқындарына немесе үйретілетін тақырыпқа өңетіндіктеріне шешім қабылдайды.

Ал мағынаны тану фазасы оқушылар жаңа мәліметпен, идеямен немесе жаңа мазмұнмен кездескенде іске асады. Сабақты басқаратын талпылау, кітап оқу, видео, өнер қойылымдары немесе басқа да нұсқау әдістерінің қай қайсысы болмасын осы 2-фаза оқушыларға ақпараттар мен мазмұндын кездестіреді. Бұл фазадағы оқушының міндеті — мазмұндын айналысып, жаңа идеяның бұрынғы білім мен сенімдерімен байланыстығын және оқиғалар болуы. Тиімді түрде білім алу үшін оқушылардың сабақта мақ-

саткерлікпен, ойламаздықпен, өзінің түйсінгенін бақылап, жаңа ақпараттарға дұрыс жауап қайтара отырып және оны бөленді басқарумен қатысуы қажет. Мағынаны тану фазасында оқушылар жаңа білімді бұрынғымен біріктіре отырып және ақпараттың жаңа мазмұны қолданылуы мен қолықшылығын қарастыра отырып, белгісізін белгілеуге қарай жүретін ақпарат пен идеяның маңыздылығы жөнінде шешім қабылдаулары қажет. Ой толғанғы — үйрету үдерісін соңғы фазасы болады. Бұл кезде оқушылар алған білімін сыртқа шығарып, түйсінгенін өз сөздерімен жеткізіп бере бастайды. Бұл фазаның мақсаты — оқушылардың алған білімдерін ұзартып, мазмұнды болып, шыңдыққа ұласу үшін бұрынғы мәліметтері мен жаңа мәліметті біріктіре алуды уақыттың, құрылыммен қамтамасыз ету. Бұл фаза сынды талпынулар мен білімді тәжірибеге қолдану, жаңа идеялар мен ұйымдарды жинақтаумен, мазмұн жөніндегі өздерінің ашық ұсыныстарымен немесе көпесі бір зерттеуде бастауға шақырумен аяқталады. Бұл үйрену жеке сипатта ие болатын сәт.

Ой толғанғы фазасында үйренуші жаңа білімді өз мәңгіліне алады. Оқушылар өкініп нақтылайды, достары мен мұғаліммен қай байланыста отырып, мәліметтер жинағы мен құрылым мағынасын сыңақтан өткізеді. Оқушылар осы процесс жетпейтінше олардың үйренетіндері бер болғаны бірінші идеясы немесе сөзін.

Сынып тұрғыдан ойлау — бұл біздің XXI ғасырға жетугімізге мүмкіндік беретін өреше қабілет. «Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту» стратегияларын сабақтарда баланың танымдық бөленділігін арттыруға, өз бетінше білім алуы, шығармашылығын қалыптастыруға ықпал етеді.

Ақтөбе қаласы.

«БІЛІМ – ЕЛДІҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУЫНЫҢ КЕПІЛІ» ПЕДАГОГТЕРДІҢ ОБЛЫСТЫҚ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ – 2021

Балалар балабақшаны аяқтаған кезде, тәрбиешінің сөзін тыңдай білуді, оның қойған сұрақтарын түсінуді және оған дұрыс жауап бере білуді, жолдастарының жауаптарын тыңдауды, яғни топтың ортақ жұмысына қатысуды үйреніп шығады. Оқу қызметіндегі дағдылардың қалыптасуы көп жағыдайда тәрбиешінің педагогтік шеберлігіне байланысты оқу қызметінің сапалылығымен анықталады.

Балаларды оқытуда тәрбиеші сөзінің мәні зор. Кішкентай балалардың тілін тауып сөйлесе білу үлкен педагогтік өнер.

Заман өзгерген сайын әдіс-тәсілдер көбейіп, жаңарып, толығып жатыр. Мектепке дейінгі мекеме балаларына үздіксіз тәрбие мен білім беру келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді, шығармашыл болуына тікелей әсер ететін балабақша тәрбиешілері.

Мұндағы тәрбие мен білім балалардың табиғи мінезін, қабілетін ерте жастан дамытады.

Тәрбиешінің міндеті-балаларды қызықты жұмыстарға еліктіру, олардың бойында тұрақты ынта, белсенділік, білуге деген құштарлық, ізденімпаздылық, әр нәрсенің шешімін табуға ұмтылушылық қасиеттерді дамыту. Педагог балалардың көп себептердің бірі-балалардың ынта тұрақсыздығы баладағы әрекетсіздіктен немесе атқарылатын әдеттердің бірыңғайлығынан болатын шаршаудан, белгілі жағыдайды қайталай беруден, дененің бір қалпын ұзақ сақтаудан пайда болатынын есте ұстауға тиіс.

Бала тілі бал демекші әр баланың тілі де, қылығы да тәтті. Бала тәрбиесімен айналысу қиын да қызықты жұмыс.

Ұрпақ тәрбиесі-келешек қоғам тәрбиесі, сол келешек қоғам иелерін жан-жақты жетілген, ақыл-парасатты, жаны таза, Отансүйгіш, еңбекқор, рухани-адамгершілігі мол, жас ұрпақ тәрбиелеу, біздің қоғам алдындағы борышымыз.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. «Балалар бақшасында тәрбиелеу программасына методикалық нұсқау» .
2. «Бала мен Балабақша» журналы 2013 жыл.
3. «Мектепке дейінгі тәрбие» журналы 2017 жыл.
4. «Әлеуметтік желіден» алынды.

НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ВО МЛ. ГРУППЕ. ФОРМЫ РАБОТЫ

(из личного опыта)

Бактыбаева Айслу Жумабаевна

**«Ақтөбе облысының білім басқармасы Әйтеке би ауданының білім бөлімі» ММ
«Бөбек» мектепке дейінгі ұйымы МКҚК**

Младший дошкольный возраст — от двух до четырех лет — важный период в нравственном развитии детей. На данном возрастном этапе у малышей активно формируются первые элементарные представления о хорошем и плохом, навыки поведения, добрые чувства к окружающим их взрослым и сверстникам. Уже в младшем дошкольном возрасте у детей начинают формироваться элементарные представления о явлениях общественной жизни и нормах человеческого общения. Воспитание добрых чувств, положительных взаимоотношений, простейших нравственных проявлений происходит в

**АҚТӨБЕ ОБЛЫСТЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК
ОРТАЛЫҒЫ**

«БІЛІМ – ЕЛДІҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУЫНЫҢ КЕПІЛІ»

ПЕДАГОГТЕРДІҢ ОБЛЫСТЫҚ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ

**ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ СИТУАЦИИ
РАЗВИТИЯ В ДОШКОЛЬНОМ ДЕТСТВЕ**

**Шуйншалина Айнамкоз Капановна
«Бөбек» мектепке дейінгі ұйымы МКҚК**

Аннотация. В статье исследуются специфические особенности социальной ситуации развития детей дошкольного возраста. На основе системного анализа охарактеризованы основные составляющие социальной ситуации развития, показан генезис их становления на протяжении первых семи лет жизни. Авторы пришли к выводу о том, что социальная ситуация развития дошкольника складывается на пересечении четырех постепенно расширяющихся сфер социального развития в дошкольном детстве: образ Я, семья, сверстники, мир взрослых. При этом динамика образа Я выступает стреловидным вектором социального развития, она определяется направленностью самооценки, самоконтроля и отношением к себе. Освоение сферы взаимодействия со взрослыми и сверстниками обеспечивает формирование социальных понятий в непосредственном жизненном опыте ребенка, его взаимодействии с окружающими людьми.

Ключевые слова: ведущая деятельность, дошкольное детство, дошкольное образование, общение, социальная ситуация развития, самооценность.

Дошкольный возраст – это наиболее продолжительный период развития человека, в ходе которого происходят грандиозные изменения в его сознании и поведении. Этот возрастной этап продолжается от 3 до 7 лет и располагается между ранним и младшим школьным возрастом, с момента осознания себя членом человеческого общества до момента систематического обучения. В период дошкольного детства происходят значительные динамичные изменения в психомоторной, когнитивной и социальной сферах развития ребенка, поэтому специфика развития в дошкольном возрасте во многом определяет характер возрастных изменений в последующие периоды жизни. Исследуя вопросы специфики детского развития, крупный отечественный психолог Д.Б. Эльконин определил два типа отношений человека: отношение к вещам и отношение к людям. На основе этого были выделены две системы отношений ребенка: ребенок – общественный предмет и ребенок – общественный взрослый. Опираясь на эту идею, Д.И. Фельдштейн обозначил две позиции ребенка по отношению к обществу в процессе онтогенеза: позиция «я в обществе», соответствующая периодам 1-3 года, 6-9 лет, 15-17 лет, и позиция «я и общество», соответствующая периодам 3-6 лет и 10-15 лет. Первая позиция актуализирует предметно-практическую деятельность, а вторая ориентирует на социальные контакты, внутри которых осуществляется построение картины мира, усвоение механизмов социального поведения.

В социально-психологическом плане дети дошкольного возраста проживают период интенсивного усвоения примера взрослых и формирования механизмов личностного поведения. Уже в старшем дошкольном возрасте ребенок активно стремится устанавливать межличностные отношения со сверстниками и взрослыми, опираясь на знания и представления о других людях и самом себе, о пространстве и времени своего существования. Можно заметить, что в дошкольном детстве позиция ребенка «я и общество» разворачивается впервые в онтогенезе, что свидетельствует о развитии у него базисных социально-личностных характеристик. Согласно последователям культурно-исторической теории развития высших психических функций, родоначальником которой был Л.С. Выготский, специфика детского развития заключается в том, что оно подчиняется

«БІЛІМ – ЕЛДІҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУЫНЫҢ КЕПІЛІ» ПЕДАГОГТЕРДІҢ ОБЛЫСТЫҚ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ – 2021

бытовой повседневной деятельности, в игре, на занятиях и связано с формированием этих деятельностей.

У ребят третьего и четвертого года жизни велика потребность в ласке, внимании взрослого. Дети еще во многом зависимы от взрослого. Это обусловлено отсутствием у малышей элементарных навыков гигиены и самообслуживания, умения самостоятельно играть, заниматься, общаться с окружающими.

Вот почему одной из основных задач воспитания детей младшего дошкольного возраста является формирование самостоятельности в бытовой деятельности, в игре, на занятиях. Детей следует научить делать самим то, что им по силам, соответствует их жизненному опыту.

Цель: формирование у ребенка основ уважительного отношения к окружающим, приобщение к общечеловеческим ценностям.

Задачи нравственного воспитания: обеспечивать условия для нравственного воспитания детей; создавать игровые ситуации, способствующие формированию доброты, доброжелательности, дружелюбия; приучать детей общаться спокойно, без крика; формировать у детей доброжелательное отношение друг к другу, опыт правильной оценки хороших и плохих поступков; приучать детей к вежливости: здороваться, прощаться, благодарить за помощь; учить жить дружно, помогать друг другу, вместе пользоваться игрушками, книгами; приучать соблюдать элементарные правила поведения в детском саду, общественных местах;

Формы и методы. Это НОД: речевое развитие, окружающий мир, художественно-эстетическое развитие (*изо, музыкальное*).

Окружающий мир. *«Моя семья»*. Цель: формировать представления о семье, воспитывать уважительное отношение к членам семьи. Дети (*с использованием семейных фотографий*) рассказывали о своей семье, о том, какие у них мама и папа, как заботятся о детях; как дети любят маму и папу, сестренку и братишек; мы подвели детей к выводу о том, что о маме и папе тоже надо заботиться, помогать им, не огорчать. *«Мои друзья»*. Цель: формировать начальные представления о дружбе, учить устанавливать доброжелательные отношения со сверстниками, формировать начальные представления о моральных и этических нормах поведения. На НОД по речевому развитию по теме *«Совместный со взрослым пересказ сказки «Репка»* детям задавались вопросы: Что почувствовали все, когда вытащили репку? Что помогло героям сказки вытащить репку? Чему научила вас эта сказка? На занятии играли с детьми в хороводную игру *«Репка»*. Беседы:

1) ситуативные, если возникала необходимость обсудить чей-то поступок: как положительный, так и отрицательный (Нурай уступила игрушку Алине, Асылжан поздоровалась, когда к нам пришла м/сестра и т. п.). Такие беседы проводились, не откладывая на потом; 2) в зависимости от ситуации проводим индивидуальные беседы; 3) беседы на основе поступков сказочных литературных героев после прочтения произведений, театрализованных представлений. Использовали такие сказки, как *«Теремок»*, *«Кот, петух и лиса»*, *«Два жадных медвежонка»*, *«Лиса и журавль»*; литературные произведения: Л. Воронкова *«Маша-растеряша»*, В. Маяковский *«Что такое хорошо и что такое плохо?»* и др.;

4) беседы о родителях с целью воспитания культуры поведения по отношению к взрослым (уважения, доброжелательности, вежливости, желания проявлять заботу о них, делать приятное).

Следующая форма работы – игра. Наши дети играли в *«магазин»*, *«больницу»*, *«парикмахерскую»*, *«строителей»*, *«семью»*. Во время игр учим

«БІЛІМ – ЕЛДІҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУЫНЫҢ КЕПІЛІ» ПЕДАГОГТЕРДІҢ ОБЛЫСТЫҚ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ – 2021

действию общественно-исторических законов. Следовательно, содержание развития ребенка и продолжительность детства определяются конкретными социокультурными условиями. В современном постиндустриальном обществе детство признается одной из ведущих ценностей, социум положительно относится к увеличению длительности детского возраста, считается экономически обоснованным вкладывать в образование и развитие детей. Вместе с тем мир детства сопряжен с такими общественными процессами, как глобализация экономики, обилие информации, технические инновации, интенсивное социальное влияние, что вызывает риски персонального развития во все возрастные периоды и тем более в детстве. В связи с этим особенно важно исследовать социальную ситуацию развития ребенка, чтобы определить, в какие социальные отношения он вступает и как их последствия отражаются в его внутреннем мире.

Понятие «социальная ситуация развития» в научный оборот ввел Л.С. Выготский, обозначая им «...совершенно своеобразное, специфическое для данного возраста, исключительное, единственное и неповторимое отношение между ребенком и окружающей его действительностью, прежде всего социальной». Л.И. Божович удалось углубить сущность данного понятия. Она рассматривала социальную ситуацию развития в тесной связи с пространством бытия ребенка: «...для того чтобы понять влияние среды на формирование возрастных особенностей ребенка, следует учитывать не только те изменения, которые произошли в среде, но и те изменения, которые произошли в самом ребенке и которые обуславливают характер влияния среды на его дальнейшее психическое развитие»

Интеграция средовых влияний и внутренних психических регуляторов позволила ученому представить социальную ситуацию развития дошкольника как систему объективных обстоятельств, в которых живет ребенок (его объективное положение), и то, как он сам в силу уже достигнутого уровня развития относится к этим обстоятельствам (его внутренняя позиция). Позднее О.А. Карабанова, анализируя работы зарубежных и отечественных ученых XX – XXI вв., определила структуру социальной ситуации развития следующим образом: «...объективная социальная позиция ребенка и система социокультурных ожиданий, норм, требований составляют объективный аспект социальной ситуации развития; система ориентирующих образов, определяющих отношения и сотрудничество ребенка и взрослого, составляет субъективный аспект социальной ситуации развития. Субъективный аспект оказывается разделенным между участниками общения и взаимодействия». В настоящее время данное понятие социальной ситуации развития прочно укоренилось и в педагогическом тезаурусе, более того оно нормативно закреплено в лексиконе педагогов-практиков, стало одним из ключевых понятий дошкольного образования.

Особенность социальной ситуации развития дошкольника, по мнению ученых, состоит в ее открытости, динамичности и в какой-то степени незавершенности. Поэтому с педагогической позиции важно не только вскрыть содержание социальной ситуации развития, но и в ее контексте обеспечить поле личностных изменений ребенка за счет решения актуальных жизненных задач путем амплификации детского развития.

Изучение работ Л.И. Божович, Л.С. Выготского, О.А. Карабановой и др. позволяет выделить четыре постепенно расширяющихся сферы социального развития в дошкольном детстве: образ Я, семья, сверстники, мир взрослых. Стержнем развития в данном случае является динамика образа Я ребенка. Образ Я в дошкольном детстве, с одной стороны, формируется при условии предъявления социальных требований взрослыми (сначала родителями, а затем и «общественными взрослыми») и сверстниками. С другой стороны, именно Я-структуры регулируют активность ребенка и обеспечивают его эффективность в социальной среде. Образ Я дошкольника отличается пластичностью, но все более

«БІЛІМ – ЕЛДІҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУЫНЫҢ КЕПІЛІ» ПЕДАГОГТЕРДІҢ ОБЛЫСТЫҚ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ – 2021

детей вежливости, умении проявить сочувствие, вниманию и другим нравственным качествам. Главную роль в игре взрослый берет на себя.

Дидактические игры («Что сначала, что потом», «Азбука настроений», «Хорошо-плохо», «Так и не так» и др.) Игры находятся в доступном месте, дети пользуются ими в любое время.

Важную роль в воспитании дружеских взаимоотношений играет труд в группе, на прогулке. В течение года привлекаем детей к выполнению индивидуальных, совместных поручений. Во время прогулок, в группе приучаем детей к элементарному сотрудничеству. Оценивая результаты работы, подчеркиваем пользу труда для всех детей интернет ресурсы. В течение учебного года в родительском уголке родителям предлагаются консультации «Умеем ли мы общаться?», «Рекомендации для родителей по предупреждению эмоционально-личностных нарушений». Привлекаем родителей к мероприятиям, способствующим совместной деятельности родителей и детей, применяем как групповые, так и индивидуальные формы работы с родителями: · беседы; · консультации: «Воспитание самостоятельности и ответственности» выставки совместных работ «Новогодние игрушки»; "Мой папа", "День матери". Для коллектива родителей организуются консультации, групповые родительские собрания, выставки, оформляются информационные и тематические стенды. Каковы же результаты работы? Мы считаем, что задачи, поставленные в начале учебного года, в целом выполняются. Дети в основном соблюдают правила поведения в детском саду, вместе пользуются игрушками, учатся уступать игрушки друг другу, стараются помочь друг другу при одевании и раздевании. Дети (пока не все) здороваются с детьми и взрослыми утром, приходя в д/с, прощаются, уходя из д/сада, благодарят за помощь. Большинство детей умеют правильно оценить хороший или плохой поступок, доброжелательные друг к другу, взрослым, проявляют заботу о товарищах не только по побуждению воспитателя, но и самостоятельно. Конечно же, есть дети, которые требуют особого внимания, индивидуального подхода. Работа по воспитанию нравственных качеств у детей нами будет вестись и в дальнейшем; мы будем работать над решением новых задач в соответствии с возрастом детей.

В своей работе использую литературу:

Программа обучения и воспитания "От рождения до школы"

Болдырев Н. И. Нравственное воспитание школьников. - М.: Просвещение, 1979.

Божович Л. И. О нравственном развитии и воспитании детей// Вопросы психологии.

Дыбина О. Игра – путь к познанию предметного мира

Смирнова Е. О. Игры, направленные на формирование доброжелательного отношения к сверстникам // Дошкольное воспитание.

дифференцируется и усложняется. Структурные компоненты образа Я дошкольника включают элементы самоконтроля, самооценки, определение места в разворачивающейся социальной ситуации [4]. В целом образ Я начинает прорисовываться как «продукт общения», аккумулирующий установки ребенка относительно собственной личности. Ядро образа Я дошкольника структурно представлено балансом аффективных и когнитивных компонентов.

Необходимо отметить, что становление образа Я происходит за счет расширения социального опыта ребенка при условии расширения форм и содержания контактов с взрослыми и сверстниками.

Дошкольники прилагают значительные усилия, чтобы узнать о себе как можно больше, сравнивают себя со сверстниками и взрослыми, находят сходства и различия в одежде, привычках, чертах характера, социальных ролях, происхождении и т.п. Уже на шестом году жизни дети способны четко характеризовать себя через социальные отношения. Образ Я дошкольника как аффективно-когнитивный комплекс, находящий свое отражение в поведении ребенка, включает самооценку и представления ребенка о себе. С возрастом представления ребенка о себе динамично развиваются и качественно наполняются. Самооценка переходит от абсолютной к относительной, от конкретной к общей, соответствуя реальному положению дел. Для формирования положительно окрашенного образа Я в дошкольном возрасте особое значение имеет сочетание разнообразного индивидуального опыта ребенка и его благоприятного общения с взрослыми и сверстниками, удовлетворяющего потребности в позитивном внимании.

Естественной формой проявления активности в дошкольном возрасте все же выступает игра. Упуская подробную характеристику детской игры, необходимо отметить ее непродуктивный характер в связи с нематериальным игровым мотивом, а также обязательное условие – общение партнеров по игре. Однако в настоящее время контакты детей минимизированы, а содержание их общения обеднено и примитивно. В связи с этим возникает необходимость целенаправленного предоставления почвы для развития коммуникаций дошкольников как в игре, так и в других доступных детям видах деятельности.

Такой подход к пониманию развития ребенка позволяет вокруг детской деятельности строить целостную образовательную систему на основе принципа интеграции, когда ведущей формой в образовательной программе для дошкольников выступает совместная со взрослыми и самостоятельная деятельность детей. Важным аспектом в этом случае, кроме организационно-педагогических условий, обеспечивающих детскую деятельность, выступает необходимость выстраивать коммуникации взрослых и детей, а также сверстников между собой. Итак, по мере взросления на протяжении дошкольного возраста ребенок способен выступить активным и действующим субъектом в социальном контексте, проявляя социальные качества во взаимодействии с взрослыми и сверстниками.

Литература

1. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. М.: «Просвещение», 1968.
2. Бывшева М.В. Социальное познание старшего дошкольника: проблемы и их решение // Дошкольное воспитание. 2009. №9.
3. Выготский Л.С. Проблема возраста // Психология. М.: ЭКСМО - пресс, 2000. 1008 с
4. Грабовская Л. В. Образ «Я» ребенка в мире культуры // Ребенок в мире культуры / под общ. ред. Р. М. Чумичевой. Ставрополь, 1998.

«БІЛІМДІ ҰЛТ: ТЕРЕҢ БІЛІМ, ЕҢБЕКҚОРЛЫҚ ЖӘНЕ ОТАНШЫЛДЫҚ ҚАСИЕТ»

2022

ПЕДАГОГТЕРДІҢ
ОБЛЫСТЫҚ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ

«БІЛІМДІ ҰЛТ: ТЕРЕҢ БІЛІМ, ЕҢБЕКҚОРЛЫҚ ЖӘНЕ ОТАНШЫЛДЫҚ ҚАСИЕТ» ПЕДАГОГТЕРДІҢ ОБЛЫСТЫҚ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ – 2022

7. Okan Z. and Ispinar D. (2009) Gifted students' perceptions of learning English as a foreign language. *Educational Research and Review* 4 (4): 117-126.
8. Preszler J. (2006) *Strategies That Differentiate Instruction, Grades 4-12. On Target.* Available at: <http://www.sdesa6.org/content/projects.htm> (accessed 15 January 2016).
9. Tomlinson C.A. (2011) *How to differentiate in mixed-ability classroom.* ASCD: Alexandria.
10. Tomlinson C.A. (2014) *The differentiated classroom.* ASCD: Alexandria.
11. Андерсон, Лорин, Крэтвуд, Дэвид, и др. (2001). Таксономия для обучения, преподавания и оценивания, А: Пересмотр таксономии целей обучения, предложенной Блумом, Полное издание. Издательство Allyn & Bacon. ISBN: 0-321-08405-5
12. Как люди учатся: Мозг, разум, опыт и школа, Брэнсфорд, Джон и другие, © 2000, Национальная академия наук и Национальный исследовательский совет. Вашингтон, D.C.: Издательство Национальной академии.
13. Обеспечение целостного обучения: Каким образом семь принципов преподавания могут изменить образование, Перкинс, Д.Н., © 2009, Jossey-Bass Pub.
14. Дисциплинированный ум, Гарднер, Ховард, © 1999, Издательство Simon & Schuster Pub.

ВЛИЯНИЕ ОРИГАМИ НА ВСЕСТОРОННЕЕ РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Бактыбаева Айслу Жумабаевна

Актюбинская область, Айтекебийский район, с.Ушкаты Д/О «Бобек»

Оригами — это искусство складывания бумажных фигур из квадратного листа специальной прочной и гибкой бумаги без ножниц и клея, помогающее развивать мелкую моторику рук у детей дошкольного возраста. Работы с оригами являются любимыми для детей и выполняются ими с радостью и энтузиазмом, им нравится яркий цвет бумаги, получающиеся объемные фигурки, относительная простота изготовления достаточно сложных образов.

Во время занятий оригами дети учатся не только работать с бумагой, но и развивают пространственное воображение, учатся удерживать внимание на предмете работы в течении длительного времени. С использованием оригами на занятиях развивается устная речь ребенка, становится красивой и грамотной, дети начинают свободно общаться между собой и со взрослыми. С применением оригами можно не только работать с бумагой, но и изучать русские обряды и сказки, петь, играть сочинять истории, знакомиться с персонажами русского фольклора. Фигурки выполненные детьми в технике оригами, дополняют занятия, иллюстрируют их. Та или иная фигурка может сочетаться с загадками, стихами, прибаутками.

Значение оригами для развития ребёнка:

- развивает у детей точность движений пальцев рук, совершенствует мелкую моторику, развивает глазомер.
- учит детей различным приёмам работы с бумагой: сгибание, многократное складывание, надрезание, склеивание.
- развивает концентрацию внимания, умение сосредоточиться,
- стимулирует развитие памяти, умение следовать устным инструкциям.
- знакомит детей с основными геометрическими понятиями: квадрат, треугольник, угол, сторона, диагональ, вершина.

«БІЛІМДІ ҰЛТ: ТЕРЕҢ БІЛІМ, ЕҢБЕКҚОРЛЫҚ ЖӘНЕ ОТАНШЫЛДЫҚ ҚАСИЕТ» ПЕДАГОГТЕРДІҢ ОБЛЫСТЫҚ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ – 2022

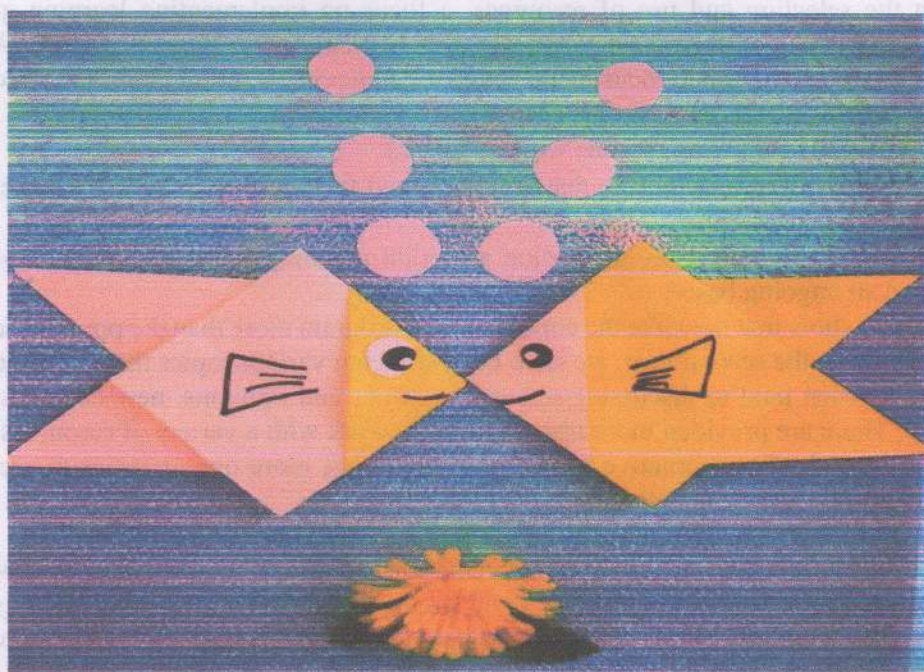
- развивает пространственное воображение.
- активизирует воображение детей и фантазию.
- развивает художественный вкус и творческие способности.
- совершенствует трудовые навыки, формирует культуру труда, учит аккуратности, умению бережно и экономно использовать материал, содержать в порядке рабочее место.

Занятия оригами способствуют повышению активности работы мозга и уравниванию работы обоих полушарий у детей дошкольного возраста, что способствует повышению уровня интеллекта, развитию таких психических процессов, как внимательность, восприятие, воображение, смысленность, логичность. Активизируется творческое мышление, растет его скорость, гибкость, оригинальность.

Таким образом, систематические занятия с детьми оригами - гарантируют их всестороннее развитие и успешную подготовку к дальнейшему обучению.

Литература:

1. Тарабарина Т.И. «Оригами и развитие ребенка»
2. Афонькин С.Ю., Афонькина Е.Ю. «Игрушки из бумаги»
3. Коротеев И.А. «Оригами для малышей»

«қандай мамандықты таңдаймын» немесе «таңдаған мамандығыма қалай қол жеткіземін» деген ойлар 9 сынып оқушыларын мазалайтынын бәріміз білеміз. Бұл жауапты сәт олардың болашағына әсерін

тигізеді. Сондықтан да, Каспий өңірі «Болашақ» колледжінің басшысы А. М. Каламкалиева және педагогикалық ұжым жүйелі түрде жұмыстар атқаруда.

АЙНАМКОЗ ШУЙНШАЛИНА,

ГККП «Дошкольная организация «Бөбек» ГУ «Отдел образования Айтекебийского района
Управления образования Актюбинской области

НЕТРАДИЦИОННЫЕ МЕТОДЫ РАЗВИТИЯ РЕЧИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Актуальность данной разработки заключается в современном подходе к проблеме развития речи детей дошкольного возраста. Вы можете ознакомиться с нетрадиционными методами обучения дошкольников, которые можно применять в образовательной деятельности. Проектная деятельность и мнемоника - вот основные формы, широко применяемые педагогами для успешного развития речи ребенка.

Цель: создание информационного пространства для обмена педагогическим опытом и повышения профессиональной компетентности и мастерства педагогов ДОУ по развитию речи детей.

Задачи:

- обновить научно - методический уровень компетенции педагогов;
- расширить опыт педагогов по созданию условий в ДОУ для речевого развития дошкольников;
- побуждать педагогов к практической деятельности по овладению технологий проектирования и моделирования.

В настоящее время перед педагогами образовательных учреждений стоит важнейшая задача: развитие коммуникативных навыков детей. Анализируя опыт педагогов, я пришла к выводу, что традиционные методы не всегда эффективны в работе с дошколятами. Их образовательных областях.

Интегрированный метод обучения является для дошкольников инновационным. Он направлен на развитие личности ребёнка, его познавательных и творческих способностей. Серия занятий объединена основной проблемой. Например, на занятиях художественно-эстетического цикла – с образами домашних животных в произведениях писателей, поэтов, с передачей этих образов в народно-прикладном

искусстве и творчестве художников-иллюстраторов.

Вариативность использования интегрированного метода довольно многообразна.

- Полная интеграция (экологическое воспитание с художественной литературой, ИЗО, музыкальным воспитанием, физ. развитием)
- Частичная интеграция (интеграция художественной литературы и изодетельности)
- Интеграция на основе единого проекта, в основе которого лежит проблема.

Интегрированный метод включает в себя проектную деятельность. Исследовательская деятельность интересна, сложна и невозможна без развития речи. Задачи исследовательской деятельности в старшем дошкольном возрасте – это:

- формирование предпосылок поисковой деятельности, интеллектуальной инициативы;
- развитие умения определять возможные методы решения проблемы с помощью взрослого, а затем и самостоятельно;
- формирование умения применять данные методы, способствующие решению поставленной задачи, с использованием различных вариантов;
- развитие желания пользоваться специальной терминологией, ведение конструктивной беседы в процессе совместной исследовательской деятельности.

Работая над проектом дети получают знания, расширяют свой кругозор, пополняют пассивный и активный словари, учатся общению со взрослыми и сверстниками.

Очень часто для запоминания незнакомых слов, текстов, разучивания стихотворений педагоги в своей практике используют мнемонику.

Мнемоника, или мнемотехника - это система различных приемов, облегчающих запоминание и увеличивающих объем памяти

путем образования дополнительных ассоциаций. Такие приемы особенно важны для дошкольников, так как наглядный материал усваивается лучше вербального.

Особенности методики – применение не изображения предметов, а символов для опосредованного запоминания. Это значительно облегчает детям поиск и запоминание слов. Символы максимально приближены к речевому материалу, например для обозначения диких животных используется елка, обозначения домашних – дом.

Работа по развитию связной речи детей ведется по следующим направлениям: обогащение словарного запаса, обучение составлению пересказа и придумыванию рассказов, разучивание стихотворений, отгадывание загадок. Актуальность использования наглядного моделирования в работе с дошкольниками состоит в том, что:

- во-первых, ребенок-дошкольник очень пластичен и легко обучаем, но для детей с ОВЗ характерна быстрая утомляемость и потеря интереса к занятию. Использование наглядного моделирования вызывает интерес и помогает решить эту проблему;

- во-вторых, использование символической аналогии облегчает и ускоряет процесс запоминания и усвоения материала, формирует приемы работы с памятью. Ведь одно из правил укрепления памяти гласит: “Когда учишь – записывай, рисуй схемы, диаграммы, черти графики”;

- в-третьих, применяя графическую аналогии, мы учим детей видеть главное, систематизировать полученные знания.

Работу по формированию речи у дошкольников проводится комплексно, по следующим направлениям:

- коррекция звукопроизношения;
- формирование навыков звукового анализа и синтеза слов и представлений о структурных единицах языковой системы (звук – слово – предложение – текст);
- формирование лексико-грамматических категорий;
- формирование связной речи;

При нормальном ходе речевого развития дошкольник спонтанно усваивает многие словообразовательные модели, одновременно существующие в языке и работающие в рамках определенной лексической темы. Многим детям требуется специальное обучение, а затем длительные тренировочные упражнения по усвоению навыков словообразования. Облегчить этот процесс, разнообразить его и сделать более интересным для ребенка поможет метод наглядного моделирования. Он позволяет ребенку

осознать звучание слова, поупражняться в употреблении грамматических форм, также он способствует расширению словарного запаса, формированию языкового чутья. Каждый педагог в своей деятельности преследует цель – научить детей связно, последовательно, грамматически правильно излагать свои мысли, рассказывать о событиях из окружающей жизни. Необходимо отметить, что связная речь, являясь самостоятельным видом речемыслительной деятельности, вместе с тем выполняет важную роль в процессе воспитания и обучения детей, т.к. она выступает в виде средства получения знаний и средства контроля над этими знаниями.

В современных психологических и методологических исследованиях отмечается, что умения и навыки связной речи при спонтанном их развитии не достигают того уровня, который необходим для полноценного обучения в ребенка в школе. Этим умениям и навыкам нужно обучать специально. Пересказ – более легкий вид монологической речи, т.к. он придерживается авторской позиции произведения, в нем используется готовый авторский сюжет и готовые речевые формы и приемы. Это в какой-то мере отраженная речь с известной долей самостоятельности. Картинно-графический план выступает здесь как средство мнемотехники. С помощью картинно-графического плана, представленного как в виде пиктограмм, так и в виде предметных картинок дети пересказывают тексты, учат загадки и т.д. При составлении различных по сложности рассказов усиливается роль и значения моделирования и композиционного оформления сюжета, самостоятельного отбора лексики, синтаксических конструкций, выразительных средств языка. Дети испытывают трудности в построении сюжета, тут им на помощь приходит картинно-графический план. Он служит моделью рассказа, и ребенку, при наличии наглядной опоры остается самостоятельно подобрать лексический материал, построить предложения. Прежде, чем дать детям задание составить рассказ по серии картин, необходимо подготовительная работа: рассмотреть внимательно все картинки серии, отметить, что главное на каждой из них, определить сюжетную линию и т.д. Часто при составлении рассказа дети упускают диалоги героев, слова-признаки, характеризующие и описывающие персонажей. В картинно-графическом плане акцентируется внимание дошкольников именно на это. Если необходимо передать настроение героя – используя пиктограммы. Пиктограммы выставляются при рассмотрении каждой картинки из серии, чтобы акцентировать внимание детей на определенном признаке или действии героя. Для рассказа по

ҰЛЫ ДАЛА ҰСТАЗЫ

VOLUME II

• №08 (28) •

AUGUST 2021

Any reproduction of the materials or their extracts is only with written permission of the editors.

The editors are not responsible for the contents.

The editors' opinion may not coincide with the opinions of the authors.

Балабақша тәжірибесінде тәрбиешінің практикалық дайындық деңгейін арттыруға, балалармен жұмыс істеуде қажетті практикалық дағдыларды жетілдіруге бағытталған семинарлар да қолданылады. Семинарлардың тақырыптары тағы да тәрбиешілердің тілектері ескеріліп, жылдық жоспар тапсырмаларымен байланыстырылған. Әдістемелік жұмыстың бұл формасының жетекшілері қажетті дағдыларды жақсы меңгерген адамдар бола алады. Демек, дене шынықтыру нұсқаушысы қимылдың негізгі түрлерін дамыту бойынша практикум жүргізе алады, музыка жетекшісі ән айту, хореографиялық қимылдарды меңгеруге көмектеседі, бейнелеу өнерінің маманы модельдеу, сурет салу, дизайнды үйрете алады. Семинар-практикумдардың жұмысы әрқашан белгілі бір материалдық нәтиже береді.

Васильева А.И. атап өткендей, теориялық семинарлар мен практикумдардың шешімдері нақты ұсыныстар түрінде ресімделетіні және олардың орындалуы балабақша әдіскері мен меңгерушісінің бақылауында болуы маңызды.

Л.М. Волобуева педагогикалық процеске ұжымдық шолуларды әдістемелік жұмыстың тиімді формаларының бірі деп атайды. Әрбір балабақшада балалармен жұмысты ұйымдастыру тәжірибесін әріптестерімен бөлісе алатын педагогтар бар. «Ашық іс-шаралар» мен «ұжымдық шолулар» арасында айырмашылық болуы керек. Бірінші жағдайда, бұл педагогтардың кәсіби деңгейінің көрінісі және олар көбінесе аттестаттау нысандарының бірі, мектепке дейінгі білім беру мекемесінің эксперименттік жұмысының нәтижелерін көрсететін шығармашылық есептер, ал екіншісінде, басқаларға таныстыру және үйрету үшін педагогикалық процесті ұйымдастырудың нақты, ең тиімді технологияларын, формаларын, әдістерін көрсету. Көру үшін тікелей оқу әрекеті ғана емес, сонымен қатар басқа да іс-әрекет түрлері (ойын, жұмыс және т.б.), сондай-ақ жеке режим сәттері (танертенгілік жаттығулар, серуенді ұйымдастыру, күндізгі ұйқыдан кейін балаларды тәрбиелеу және т.б.) таңдалады. Ұжымдық қараулар үш айда бір реттен жиі емес ұйымдастырылады. Оларға жұмыстан қолы бос ұстаздар, балабақша басшыларының ұсынысы бойынша және өздері тілек білдіргендер қатысады. Әдетте, шолуға ең тәжірибелі педагогтар тартылады, бірақ кейбір стандартты емес тәсілдерді көрсете алатын жас мамандардың педагогикалық мүмкіндіктерін назардан тыс қалдыруға болмайды.

Әдіскер тәрбиешілерге педагогикалық процестің бір бөлігін қарау ұйымдастырылған әдістерді, тәсілдерді барынша тиімді көрсетуге көмектесе отырып, кеңес береді, әдіскер ұжымдық қарау алдында әрбір қатысушы алатын бақылау сұрақтарын дайындауы керек. Ұжымдық шолуды талқылауды дұрыс ұйымдастыру маңызды, оның барысында бірінші сөз өз жұмысын көрсететін тәрбиешіге беріледі. Ол қызмет түрінің мақсатымен, бағдарламалық міндеттерімен таныстырып, өзін өзі бағалау жүргізеді. Әрі қарай ұжымдық қарауға қатысушылар қажетті түсініктемелерді беретін тәрбиешіге сұрақтар қоюға шақырылады. Әдіскер барлық қатысушылардың көргенін талқылауды ұйымдастырады, кез келген мәлімдеме жағымды сәттен басталуы керек екеніне назар аударады және барлық тілектер, пікірлер сындарлы түрде айтылады. Содан кейін тәрбиеші айтылған пікірлерге жауап береді, өз іс-әрекетінің себебін, педагогикалық әдістерін, т.б. түсіндіреді. Әдіскер талқылауды қорытындылайды. Ол сәтті әдіс-тәсілдерді қолдануға назар аударады, қарауға қатысушыларға нақты ұсыныстар береді.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәжірибесінде кең таралған кеңес беру – бұл тәрбиешілерге жаңа ақпаратты ұсынудың монологтық негізімен сипатталатын әдістемелік жұмыстың бір түрі. Соған қарамастан кері байланыс элементтерін қамтамасыз ету, яғни ақпаратты жаңғыртуға, бекітуге педагогтардың белсенді қатысуын қамтамасыз ету қажет. Бұл жұмыстың белсенді әдістерін қолданғанда мүмкін болады. Мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі әдістемелік жұмыстың ең маңызды түрі педагогикалық кеңестің отырысы болып табылады.

Педагогтар кеңесі – балабақшаның тұрақты жұмыс істейтін өзін-өзі басқару органы, ұжымдық педагогикалық ойдың өкілі, өзіндік шеберлік мектебі және педагогикалық тәжірибе мінбері.

Зерттеушілер мектепке дейінгі мекемелердің жетекшілері мен әдіскерлері алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибені зерделеу, жалпылау, тарату және енгізу бойынша жұмыстарды жоспарлау мен жүзеге асыруда үлкен қиындықтарға тап болатынын анықтады. Озық тәжірибені зерделеуді кез келген мектепке дейінгі мекеменің меңгерушісі немесе әдіскері ұжымда кем дегенде бірнеше тәжірибелі педагог жұмыс істеген жағдайда 1 жыл жұмыс істесе де ұйымдастыра алады. Егер педагогикалық процесті жоспарлы зерттеу барысында әдіскер кейбір бөлімде білім беру бағдарламасын жүзеге асырудың жоғары нәтижелерін, мектеп жасына дейінгі балаларды дамытудағы елеулі жетістіктерін атап өткен болса, ол балалардың жұмыс тәжірибесін зерделеу үшін бару жүйесін белгілейді. Дегенмен, тек оң тәжірибені анықтау бойынша жұмысты болжап, мұнымен шектелу жеткіліксіз. Сондай-ақ оны жүйелі, мақсатты

түрде жасау, қалыптастыру жұмыстарын практиканың талабы мен қойылған міндеттердің өзектілігіне сүйене отырып жүргізу қажет. Озық педагогикалық тәжірибені жалпылау әдістемелік жұмыстың құрамдас бөлігі болып табылады. Әдіскер тәрбиешілерге қолда бар фактілерді талдауға, негізгіні екіншіден, маңыздыны маңызды еместен ажыратуға көмектеседі. Тәжірибеде көрнекі материалдар болуы мүмкін: әзірленген оқу құралдары, ойындар, бейнероликтер, балалардың өндірістік іс-әрекетінің нәтижелері және т.б. Озық педагогикалық тәжірибені ең жақсы насихаттау – өз жұмысын басқа тәрбиешілерге тікелей көрсету. Озық тәжірибені табысты енгізу немесе кеңінен тарату үшін әдіскер әрбір тәрбиешінің мүмкіндіктерін зерттеп, осы жұмысты ұйымдастыру бойынша нақты, нақты ұсыныстар әзірлеуі қажет. Біреудің тәжірибесін басынан бастап пайдалану - шығармашылық іс. К.Д.Ушинскийдің белгілі тұжырымы бойынша, тәжірибенің өзі емес, одан туындайтын ой беріледі. Тәрбиешінің өзі оның тәжірибесінің жүзеге асырылып жатқан тәжірибеден қалай ерекшеленетінін, нені жаңартуға, бастауға болатынын анықтай алуы маңызды. Бұл ретте инновацияларды енгізу процесін бақылау және қалыптасқан жағдайларды ескере отырып, мақсатқа жетудің ең тиімді жолдары мен құралдарын іздеуге ықпал ететін түзетулер енгізу қажет. Шындығында, біреудің озық педагогикалық тәжірибесін енгізу барысында басқа тәрбиеші дамытатын жаңа педагогикалық тәжірибе қалыптасады.

Мектепке дейінгі тәрбиенің көптеген зерттеушілері мен практиктері қазіргі мектепке дейінгі білім беруде педагогтармен әдістемелік жұмысты ұйымдастырудың әр алуан жеке формаларын пайдаланудың қажеттілігі мен ыңғайлылығын көрсетеді. Л.М.Волобуева әдістемелік жұмыстың жеке формаларының мақсаты белгілі бір тәрбиешіге тек оған қиындық тудыратын немесе оның мүдделерінің пәні болып табылатын мәселелерді шешуге көмектесу деп жазады.

Әдістемелік жұмыстың негізі – топтағы тәрбие жұмысын бақылау. Ол мақсатты болуы керек. Мақсат неғұрлым нақты болса, әдіскердің ұсыныстары да соғұрлым айқын болады, жұмыс сапасын арттыруға көмектеседі. Бұл ретте 2-3 ұсынымнан артық болмау керектігін, олардың мәнді сипатта болуы керектігін, әрі қарай жұмыс барысында ескеру тәрбиешінің алдында тұрған мәселелерді шешуге мүмкіндік беретінін ескерген жөн. Әдіскердің жұмыс жоспарында балалармен оқу-тәрбие процесіне жетекшілік ету ең үлкен орын алады. Оның топта болуы оқиға емес, мектепке дейінгі ұйымның қалыпты жұмыс атмосферасы болуы керек.

Басшы қызметінің осы жағының жүйелілігінің көрсеткіші тәрбиешілерді белгілі бір сабаққа, белгілі бір режим сәтіне шақыру болып табылады. Бұған тәрбиешілерге деген мейірімді, ілтипатты қарым-қатынас, қысқа мерзімде тәрбиеші жұмысының сапасын арттыруға көмектесетін іскерлік ұсыныстар арқылы ғана қол жеткізуге болады. Әрбір бақылау тәрбиешінің жұмыс күнінің соңында жүргізілетін әдіскер мен тәрбиеші арасындағы әңгімемен аяқталуы керек. Әңгімелесу – тәрбиешілермен жұмыста әдістемелік жұмыстың жиі қолданылатын жеке түрлерінің бірі. Оның мақсаты – педагогтың балалармен қарым-қатынас үдерісі туралы ұстанымын, көзқарасын нақтылау, тәрбиешінің өзін-өзі бағалау деңгейін анықтау, педагогикалық рефлексияны дамыту, педагогикалық қызметтің байқалған аспектілерін жақсартуға бағытталған тілектер, ұсыныстар беру. Әдіскер қандай да бір нәтижеге қол жеткізгісі келсе, әңгімеге жан-жақты дайындалуы керек.

Өзін-өзі қалыптасыру қазіргі уақытта педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттырудың ең маңызды факторы болып табылады. Ол тұлғаның өзі басқаратын мақсатты танымдық ғылымның, техниканың, мәдениеттің кез келген саласында жүйелі білім алу әрекеті ретінде анықталады. Өзін-өзі жетілдіруге деген тұрақты ұмтылыс мектепке дейінгі білім беру ұйымының педагогтарына (тәрбиешілеріне) қажеттілік болуы керек. Өзін-өзі тәрбиелеуді ұйымдастыру балабақша әдіскерінің негізгі және күрделі міндеттерінің бірі болып табылады. Өзін-өзі тәрбиелеудің бағыты мен мазмұнын тәрбиешінің өз қажеттілігі мен қызығушылығына сәйкес өзі анықтайды. Әрбір тәрбиеші оқу жылы немесе басқа жеткілікті ұзақ мерзім ішінде шешуде өзі белгілі бір қиындықтарды сезінетін немесе оның ең үлкен қызығушылығын тудыратын мәселені тереңірек шешуге міндетті. Бұл кезеңде әдіскер өзін-өзі тәрбиелеу мәселесін, тақырыбын анықтауға көмектеседі. Педагогикалық процестің әртүрлі аспектілеріне бақылау жүргізіп, педагогикалық талдау жасай отырып, тәрбиешілердің жұмысын бақылай отырып, әдіскер олардың әрқайсысы үшін ең өзекті мәселелерді бөліп көрсетуге көмектеседі. Сондай-ақ әдіскер міндетті түрде талдап, өз бақылауларымен корреляцияланатын өзін-өзі тәрбиелеудің бір немесе басқа бөлімдерінде тәрбиешілердің өздеріне «баға» қоюы сияқты жұмыс түрін қолдануға болады.

Тәрбиешіні қандай да бір мәселені тереңірек шешуге сендіру ғана емес, сонымен бірге бұл жұмыстың қалай жүріп жатқанын үнемі бақылап отыру маңызды. Өзін-өзі тәрбиелеу жұмысының

Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал

KEMEŃGER

USTAZ.KZ

№ 12 (6)

БАСТЕНОВА АЛИЯ ЕЛШОБАЕВНА

*ГКП на ПХВ «Школа-гимназия №32» акимата города Астана
Учитель начальных классов*

«Ақтобе облысының білім басқармасы Әйтеке би ауданының білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «Бөбек» мектепке дейінгі ұйымы» мемлекеттік коммуналдық қазыналық кәсіпорны

Меңгеруші

Шуйншалина Айнакоз Капановна

БАЛАБАҚШАНЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ҚЫЗМЕТІНІҢ НЕГІЗГІ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

Мектепке дейінгі мекемедегі әдістемелік жұмыс – бұл тәрбиешілерді балалармен жұмыс істеу әдістері мен тәсілдеріне практикалық оқыту жүзеге асырылатын күрделі және шығармашылық процесс (Васильева А.И.). Мұнда қызметтің кең өрісі ашылып, бір жағынан осы жұмысты бейнелеуге, екінші жағынан ынтымақты тәрбиешілер ұжымын құруға зор мүмкіндіктер ашылады.

Тәрбиешінің педагогикалық шеберлігін және әдістемелік жұмыстың тиімділігін арттырудың қажетті әлеуметтік-педагогикалық шарттары бір-бірімен өзара әрекеттесетін қамтамасыз ету мен қолдаудың ішкі жүйелері болып табылады. Олар терең педагогикалық талдауға, күтілетін нәтижелерді болжауға және педагогикалық шығармашылықты ынталандыруға алғышарттар жасайды. Оқу жылындағы әдістемелік жұмыстың негізгі мазмұнын шешкен әдіскер оның технологиялық нұсқаларын, формалары мен әдістерін ой елегінен өткізеді.

Мектепке дейінгі білім берудегі әдістемелік жұмыс технологияларының мәні кәсіби білім мен дағдыларды қалыптастыру мен дамытудың нысандары мен әдістерін таңдауда, құзыреттілік көзқарас логикасында педагогтардың жетістіктерін жан-жақты бағалауда, сондай-ақ кәсіби іс-әрекетте өзін-өзі тәрбиелеуге және шығармашылық өзін-өзі жүзеге асыруға қажетті тәрбиеші тұлғасының қасиеттерін дамыту жолдары ретінде көрініс табады.

Балабақшада әдістемелік жұмыстың дәстүрлі түрде топтық және фронтальды формалары қолданылады: семинарлар, семинар-практикумдар, педагогикалық процеске ұжымдық көзқарастар, консультациялар, педагогикалық кеңестер, мәселелік топтар, шеберлік сабақтары, шеберлік мектептері және т.б., сонымен қатар әдістемелік жұмыстың жеке формалары: әңгімелесу, жеке кеңестер, өзара сапарлар, портфолио, өзін-өзі қалыптастыру және т.б.

Семинарлар – тәжірибелі оқытушылар мен мамандардың жетекшілігімен белгілі бір жоспар бойынша топтық сабақтар. Семинарлар балалармен тәрбие жұмысының нақты мәселесі бойынша тәрбиешілердің теориялық деңгейін көтеруге бағытталған. Семинарлардың тақырыптары жылдық жоспардың міндеттерімен, мектепке дейінгі ұйымды дамыту бағдарламасының мақсаттарымен байланысты. Семинар әдетте бірнеше сессиядан тұрады. Олардың саны мен жиілігі нақты тақырыпқа байланысты. Семинардың меңгерушісі өзге де балабақшаның, мектептің меңгерушісі, әдіскері, мамандары және т.б болуы мүмкін. Семинар жетекшісі әдіскермен бірге оның бағдарламасын, жұмыс жоспарын ойлайды. Семинарға қатысу ерікті, сондықтан тақырыпты таңдау кезінде белгілі бір балабақша педагогтарының тілектері мен қажеттіліктерін ескеру қажет. Семинарға қатысушыларды сабақтарға дайындауды қамтамасыз ету қажет. Семинардың жұмыс жоспарымен бірге әдістемелік кабинетте белгілі бір сабаққа ұсынылатын әдебиеттер тізімі ілініп, картотека таңдалып, көрмелер дайындалуда.

Алдын ала дайындық семинар жетекшісіне барлық қатысушыларды белсенді тарта отырып сабақ өткізуге мүмкіндік береді. Семинар зерттелетін мәселені өзінің педагогикалық қызметінде пайдалану мүмкіндігі туралы ұсыныстар әзірлеумен немесе осы тақырыптың нақты мәселелерін одан әрі зерттеу жоспарын жасаумен аяқталады.

Балабақша тәжірибесінде тәрбиешінің практикалық дайындық деңгейін арттыруға, балалармен жұмыс істеуде қажетті практикалық дағдыларды жетілдіруге бағытталған семинарлар да қолданылады. Семинарлардың тақырыптары тағы да тәрбиешілердің тілектері ескеріліп, жылдық жоспар тапсырмаларымен байланыстырылған. Әдістемелік жұмыстың бұл формасының жетекшілері қажетті дағдыларды жақсы меңгерген адамдар бола алады. Демек, дене шынықтыру нұсқаушысы қимылдың негізгі түрлерін дамыту бойынша практикум жүргізе алады, музыка жетекшісі ән айту, хореографиялық қимылдарды меңгеруге көмектеседі, бейнелеу өнерінің маманы модельдеу, сурет салу, дизайнды үйрете алады. Семинар-практикумдардың жұмысы әрқашан белгілі бір материалдық нәтиже береді.

Васильева А.И. атап өткендей, теориялық семинарлар мен практикумдардың шешімдері нақты ұсыныстар түрінде ресімделетіні және олардың орындалуы балабақша әдіскері мен меңгерушісінің бақылауында болуы маңызды.

Л.М. Волобуева педагогикалық процеске ұжымдық шолуларды әдістемелік жұмыстың тиімді формаларының бірі деп атайды. Әрбір балабақшада балалармен жұмысты ұйымдастыру тәжірибесін әріптестерімен бөлісе алатын педагогтар бар. «Ашық іс-шаралар» мен «ұжымдық шолулар» арасында айырмашылық болуы керек. Бірінші жағдайда, бұл педагогтардың кәсіби деңгейінің көрінісі және олар көбінесе аттестаттау нысандарының бірі, мектепке дейінгі білім беру мекемесінің эксперименттік жұмысының нәтижелерін көрсететін шығармашылық есептер, ал екіншісінде, басқаларға таныстыру және үйрету үшін педагогикалық процесті ұйымдастырудың нақты, ең тиімді технологияларын, формаларын, әдістерін көрсету. Көру үшін тікелей оқу әрекеті ғана емес, сонымен қатар басқа да іс-әрекет түрлері (ойын, жұмыс және т.б.), сондай-ақ жеке режим сәттері (танертенгілік жаттығулар, серуенді ұйымдастыру, күндізгі ұйқыдан кейін балаларды тәрбиелеу және т.б.) таңдалады. Ұжымдық қараулар үш айда бір реттен жиі емес ұйымдастырылады. Оларға жұмыстан қолы бос ұстаздар, балабақша басшыларының ұсынысы бойынша және өздері тілек білдіргендер қатысады. Әдетте, шолуға ең тәжірибелі педагогтар тартылады, бірақ кейбір стандартты емес тәсілдерді көрсете алатын жас мамандардың педагогикалық мүмкіндіктерін назардан тыс қалдыруға болмайды.

Әдіскер тәрбиешілерге педагогикалық процестің бір бөлігін қарау ұйымдастырылған әдістерді, тәсілдерді барынша тиімді көрсетуге көмектесе отырып, кеңес береді, әдіскер ұжымдық қарау алдында әрбір қатысушы алатын бақылау сұрақтарын дайындауы керек. Ұжымдық шолуды талқылауды дұрыс ұйымдастыру маңызды, оның барысында бірінші сөз өз жұмысын көрсететін тәрбиешіге беріледі. Ол қызмет түрінің мақсатымен, бағдарламалық міндеттерімен таныстырып, өзін өзі бағалау жүргізеді. Әрі қарай ұжымдық қарауға қатысушылар қажетті түсініктемелерді беретін тәрбиешіге сұрақтар қоюға шақырылады. Әдіскер барлық қатысушылардың көргенін талқылауды ұйымдастырады, кез келген мәлімдеме жағымды сәттен басталуы керек екеніне назар аударады және барлық тілектер, пікірлер сындарлы түрде айтылады. Содан кейін тәрбиеші айтылған пікірлерге жауап береді, өз іс-әрекетінің себебін, педагогикалық әдістерін, т.б. түсіндіреді. Әдіскер талқылауды қорытындылайды. Ол сәтті әдіс-тәсілдерді қолдануға назар аударады, қарауға қатысушыларға нақты ұсыныстар береді.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәжірибесінде кең таралған кеңес беру – бұл тәрбиешілерге жаңа ақпаратты ұсынудың монологтық негізімен сипатталатын әдістемелік жұмыстың бір түрі. Соған қарамастан кері байланыс элементтерін қамтамасыз ету, яғни ақпаратты жаңғыртуға, бекітуге педагогтардың белсенді қатысуын қамтамасыз ету қажет. Бұл жұмыстың белсенді әдістерін қолданғанда мүмкін болады. Мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі әдістемелік жұмыстың ең маңызды түрі педагогикалық кеңестің отырысы болып табылады.

Педагогтар кеңесі – балабақшаның тұрақты жұмыс істейтін өзін-өзі басқару органы, ұжымдық педагогикалық ойдың өкілі, өзіндік шеберлік мектебі және педагогикалық тәжірибе мінбері.

Зерттеушілер мектепке дейінгі мекемелердің жетекшілері мен әдіскерлері алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибені зерделеу, жалпылау, тарату және енгізу бойынша жұмыстарды жоспарлау мен жүзеге асыруда үлкен қиындықтарға тап болатынын анықтады. Озық тәжірибені зерделеуді кез келген мектепке дейінгі мекеменің меңгерушісі немесе әдіскері ұжымда кем дегенде бірнеше тәжірибелі педагог жұмыс істеген жағдайда 1 жыл жұмыс істесе де ұйымдастыра алады. Егер педагогикалық процесті жоспарлы зерттеу барысында әдіскер кейбір бөлімде білім беру бағдарламасын жүзеге асырудың жоғары нәтижелерін, мектеп жасына дейінгі балаларды дамытудағы елеулі жетістіктерін атап өткен болса, ол балалардың жұмыс тәжірибесін зерделеу үшін бару жүйесін белгілейді. Дегенмен, тек оң тәжірибені анықтау бойынша жұмысты болжап, мұнымен шектелу жеткіліксіз. Сондай-ақ оны жүйелі, мақсатты

нәтижелері әдістемелік кабинетті әртүрлі материалдармен толықтыру көзі болып табылады. Олар міндетті түрде команданың меншігіне айналуы керек. Материалдарды болашақта балабақшаның барлық қызметкерлері пайдалана алатындай етіп дайындауға белгілі талаптарды әзірлеу қажет. Сондай-ақ оқу жылында тәрбиешілердің барынша тиімді жұмысын ынталандыру үшін белгілі бір шараларды қарастыру қажет. Өзін-өзі қалыптастырудың нәтижесі мектепке дейінгі тәрбиешілердің озық педагогикалық тәжірибесін формализациялау болуы мүмкін. Психологиялық тұрғыдан алғанда, білім алу, өзін-өзі қалыптастыру айтарлықтай күш-жігерді, шығармашылық ресурстар мен адам қабілеттерін жұмылдыруды талап етеді. Жеткілікті деңгейде ішкі мотивациясы бар, шығармашылық тұлғалы, табысқа бағытталған педагогтар жоғары кәсіби деңгейге өз бетінше қол жеткізе алады.

Педагогикалық шеберлік ең алдымен тәрбиешінің жеке басымен, кәсіби іс-әрекетті өзін-өзі ұйымдастырудың жоғары деңгейін қамтамасыз етуге ықпал ететін қасиеттер жиынтығымен байланысты. Технологиялық тұрғыдан алғанда педагогикалық шеберлік – бұл жүйе, оның негізгі құрамдас бөліктері – жоғары жалпы мәдениет, гуманистік бағыт, кәсіби білім мен дағды, шығармашылық пен педагогикалық қабілет, құзыреттілік. Кәсіби іс-әрекетте тәрбиеші өз тұлғасының мүмкіндіктеріне сүйенеді, ал жалпы мәдениеттің жоғарылауы оның шығармашылық және педагогикалық шеберлігін дамытуға мүмкіндік береді. Осылайша, мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде әдістемелік жұмысты ұйымдастырудың барлық қарастырылған нысандары мұқият зерттеліп, үнемі қолданылуда. Олар мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі педагогикалық процесті ұйымдастыруға қатысты барлық негізгі мәселелерді қамтуға мүмкіндік береді.

**"Ақтөбе қаласының білім бөлімі" мемлекеттік мекемесінің
"№45 жалпы білім беретін орта мектеп" коммуналдық мемлекеттік мекемесі**

**Бастауыш сынып мұғалімі
Құшамагамбетова Гульнар Закарьяновна**

ДИАЛОГТИК ОҚЫТУ НЕГІЗІНДЕ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН ДАМУЫ

*«Балаға күштеп білім беруден гөрі,
баланың білімге деген құштарлығын ояту
ең маңызды мақсат».*

К.Д. Ушинский

Бүгінгі таңда білім беру жүйесінде дайын білімге жан-жақты ізденіс, жаңашылдық оқыту басым болып тұр. Ал, «дәстүрлі» оқыту арқылы алынған білім оқушылардың ерікті түрде ойлана алуына, өзіндік көзқарас қалыптастыруына, сапалы білім алып, өмірде қолдана алатын дағдылар игеруіне кедергі болады. Заман талабына сай, педагог оқушыны қалай және неге оқыту не нәрсеге қызықтыра алуы керек? Бұл жерде ең алдымен мұғалімнің кәсіби шеберлігінің дамуына аса маңызды көңіл аудару қажет деп ойлаймын. Сондықтан да мұғалім біліктілігін арттыру барысында, Кембридж бағдарламасының мазмұнындағы 7 модуль идеясында ашылады. Жеті модульдердің барлығында негізгі түйін білім алушылардың өзінің түсінігі қалыптасуына, саналы түрде білім алуына, әлеуметтік